

BAŞKENT'TEN

Necdet
BULUZ

necdets@mynet.com

Enflasyonla böyle mi mücadele edilir?

Biz, pahallık ve enflasyonla mücadelede her zaman destek veriyor ve umut duyuyor. Özellikle bizi yönetenlerin açıklamaları bu umutlarımızı daha da artırıyor. Ancak, attı ardı öylesine zamlar geliyor ki, ister istemez "Enflasyonla böyle mi mücadele edilir?" demekten kendimizi alamıyoruz. Çünkü, Türkiye her güne yeni bir zam haberiyle uyandırılıyor.

"Enflasyonla topyekûn mücadele" sloganıyla çarşı pazarla can yakatan fiyatlara açılan savaşa karşın doğalgaz bir ayda gelen ikinci zam, kas güncesi fiyatları endişesini de artırdı. Doğal gazla ilişkeli fiyatlarda düşüş yaşanırken gelen 15-15'lik iki zam, Merkez Bankası ve ekonomi yönetiminin açtığı enflasyon oranının ile hedeflerini sildi.

Özeti şu:
Doğalgaza bir ay içinde ikinci zam gelince oran % 30'a yükseldi. Elektrikçe de daha önce % 15 zam gelmişti. Akaryakıtla zaten sürekli zam geliyor. Peki, bu zamlarla pahallık nasıl ölenecek, enflasyon nasıl düşecek?

Simdi sıralayalım:
Seçimlerin ardından birook kaleme teker teker zam geldi. Çayın yüzde 15, sakızın yüzde 16, elektrikle yüzde 15, doğalgaza yüzde 14,9 ve sigaraya zam yapıldı. En son 1 Ağustos 2019'da yapılan doğalgaz zammının üzerine konutlarda ve ticarethanelerde kullanılan doğalgazın fiyatlarına 1 Eylül 2019 tarihinden geçerli olmak üzere ikinci bir yüzde 14,9 artış oldu.

Böylece yapılan iki fiyat artışına birlikte rakamlara göre tutarlara yüzde 32'lik artış yaşanıyor.
Namlı bir özel sektör çalışanı bile bu yükselişleri konuşamazken, en son Halkın Hedefi'nin kabul ettiği yüzde 4+4'ük menas zammı bile enflasyon oranında ifade edilecek. Öte yandan gelecekte enflasyonun beklenmedik, ağustos ayında yüzde 1,5 yılaından bu yana yüzde 30,1 son bir yıldık ise yüzde 64,2 oranında artış gösteriyor.

Geçtiğimiz zam ayında Merkez Bankası, elektrikle ve doğalgaza gelen artışların vatandaşın hayatını nasıl etkileyeceği üzerine bir hesap yapmıştı. Merkez'in yaptığı hesaplamalara göre, elektrikle ve doğalgaza yapılan yekdesi yüzde 15 civarındaki zamlar tüketici enflasyonunu (TÜFE) hem doğrudan hem de dolaylı yoldan vurarak tüketici fiyatlarının 1,2 puan yükselmesine yol açacak.

Merkez Bankası'nın son Enflasyon Raporu'nda "Elektrik ve Doğalgaz Fiyat Artışlarının Tüketici Fiyatlarına Dolaylı Etkileri" kısmında elektrik bir çarpmaya yer verdi. Elektrikle ve doğalgaza zamlanması, enflasyona hem doğrudan hem de dolaylı yoldan etkilediği belirtilen çalışmada, Türkiye'de elektrikle büyük bir bölümünün doğalgazdan üretilmesi nedeniyle doğalgazın yapılan zamların elektrik üretim fiyatlarını ayrıca etkilediğine dikkat çekildi.

Elektrikleğin pahalılaşmasının temel tüketim mallarına kadar zincirleme ilave maliyete yol açtığına dikkat çekiliyor.

Yapılan elektrik çarpmasına göre doğalgaza yüzde 10 oranında zam yapıldığında tüketici fiyatları endeksi doğrudan 0,18 puan, dolaylı yoldan da 0,12 puan olmak üzere toplam 0,30 puan yükseliyor. Aynı şekilde elektrikle yüzde 10 zam yapıldığında TÜFE doğrudan 0,30 puan, dolaylı yoldan da 0,20 puan olmak üzere toplamda 0,50 puan yükseliyor. Dolayısıyla her iki artışta da yüzde 10'ar zam geldiğinde hayatı pahallıkla etkilenen 0,80 puan birden artıyor, vatandaşın çarçım sarılan zorlaşiyor.

Zam kazanımı, **sanayicilerle** istisna ederek gücünden geçirmesinde her aydan fayda gördüklerine işaret eden **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** Yürütüm Kurulu Başkanı **İzzet Bakkıran** hem sıkıntılı hem de dertli kardinisi derleyelim:

"Doğalgaz fiyatına ağustos başında yüzde 14,97 zam yapılmıştı zaten. Simdi, 1 Eylül 2019 tarihinden geçerli olmak üzere yüzde 14,90 daha zam yapıldığını öğrenmiş bulunuyoruz. Ekonomik dengelerin oluşması açısından, dış konjonktürel gelişmelere bağlı olarak zaman zaman fiyat ayarlamaları yapma gereğinin bulunduğu. Fakat daha önce de yaşadığımız gibi, bu fiyat ayarlamaları **sanayiciler** olarak bir hazinlik zamanının temennisi, **sanayicilerle** istisna edilmeden yapılmasını doğru buluyoruz. Bu konuda ilgili bakanlığımız ile maliyetteki defalar istişareler gerçekleştirilmiştir. Herde, aynı tutumun devam ettiğini görüyoruz. Bu bağlamda zamların geçce yana ve hafiften sorulara denk getirilmesini de üzücü buluyoruz. Bu zamlar üretimin ekonomisine zarar verebileceği gibi destek olduğumuz enflasyonla mücadele programını da de bağdaşmamaktadır. Bakanlığın bu zam kararını **sanayicilerimizle** istisna ederek gücünden geçirmesinde her aydan fayda görüyoruz."

İYİ Parti Milletvekili Prof. Dr. Ümit Özdağ da son gelen zamları değerlendirdi:

"Doğalgaz yüzde 14,9 değer kazanmıştır. Ağustos ayında gerçekleştirilen bu değer kazanmaya kas ayında bir ikinci değer kazanmanın izlenmesi büyük bir ihtimalkir" dedi. Eski Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz ise fiyat artışına sert tepki gösterdi: "Ekonomi kuculluyor yetenek verici toplanıyor. Önemli için geçce yarınla da aynı başında ve sonunda daha geçce gibi, belki tas kedar unutulur diye, yüzde 15 değeri yüzde 14,97 zam yapıyorlar. Bu yama deliği kapanmaz; maliyete artacak, hane halkı kaybedecek."

CHP Siyaseti Faik Öztürk "Türkiye yönetiliyor, savuluyor. Merzuza bir yıldık 4+4 zam. Doğalgaza bir ayda yekdesi 15+15 zam. Ekonomik yönetemeyen iktidar, geçce yarında yapılan küsuratı zamları da otomatikçe bağladı" diye konuştu.

Enflasyonla böyle mi mücadele edilir?...

Orhan ACUN

'Enflasyonla topyekün mücadele' sloganıyla çarşı-pazarda can yakan fiyatlara açılan savaşa karşın doğal gazla bir ayda gelen ikinci zam, kış öncesi fatura endişesini de artırdı. Doğal gazda küresel fiyatlarda düşüş yaşanırken gelen 15-15'lik iki zam, Merkez Bankası ve ekonomi yönetiminin açıkladığı enflasyon oranları ile hedeflerini solladı.

Ozetli su:

Doğalgaza bir ay içinde ikinci zam gelince oran % 30'a yükseldi. Elektrikte de daha önce % 15 zam gelmişti. Akaryakıtta zaten sürekli zam geliyor. Peki, bu zamlarla pahalilik nasıl önlenecek, enflasyon nasıl düşülecek?

Şimdi sıralayalım:

Seçimlerin ardından birçok kaleme teker teker zam geldi. Çaya yüzde 15, şekerde yüzde 16, elektrikte yüzde 15, doğalgaza yüzde 14,9 ve sigaraya zam yapıldı. En son 1 Ağustos 2019'da yapılan doğalgaz zammının üzerine konutlarda ve ilacethanelerde kullanılan doğalgazın fiyatlarına 1 Eylül 2019 tarihinden geçerli olmak üzere ikinci bir yüzde 14,9 artış geldi. Böylece yapılan iki fiyat artışıyla birlikte rakamlara göre faturalara yüzde 32'lik artış yansıtılacak.

Normal bir özel sektör çalışanı bile bu yükselişleri karşılayamazken, en son Hukuk Komisyonu'nun kabul ettiği yüzde 4+4'lük memur zammı bile enflasyon altında iyice ezilecek. Öte yandan gıda enflasyonuna baktığımızda, ağustos ayında yüzde 1,5 yılbaşından bu yana yüzde 30,1 son bir yılda ise yüzde 64,2 oranında artışı görülüyor.

Geçtiğimiz zam ayında Merkez Bankası, elektrikte ve doğalgaza gelen artışların vatandaşın hayatını nasıl etkileyeceği üzerine bir hesap yapmıştı. Merkez'in yaptığı hesaplamalara göre, elektrikte ve doğalgaza yapılan yaklaşık yüzde 15 civarındaki zamlar tüketici enflasyonunu (TÜFE) hem doğrudan hem de dolaylı yoldan vurarak tüketici fiyatlarının 1,2 puan yükselmesine yol açacak.

Merkez Bankası'nın son Enflasyon Raporu'nda 'Elektrik ve Doğalgaz Fiyat Artışlarının Tüketici Fiyatlarına Dolaylı Etkileri' konulu teknik bir çalışmaya yer verdi. Elektrik ve doğalgaz zamlarının, enflasyonu hem doğrudan hem de dolaylı yollardan etkilediği belirtilen çalışmada, Türkiye'de elektrikin büyük bir bölümünün doğalgazdan üretilmesi nedeniyle doğalgaza yapılan zamların elektrik üretim fiyatlarını ayrıca etkilediğine dikkat çekildi.

Elektrikin pahalılaşmasının temel tüketim mallarına kadar zincirleme ilave maliyete yol açtığına dikkat çekiliyor.

Yapılan teknik çalışmaya göre doğalgaza yüzde 10 oranında zam yapıldığında tüketici fiyatları endeksi doğrudan 0,18 puan, dolaylı yoldan da 0,12 puan olmak üzere toplam 0,30 puan yükseliyor. Aynı şekilde elektrikte yüzde 10 zam yapıldığında TÜFE doğrudan 0,30 puan, dolaylı yoldan da 0,20 puan olmak üzere toplamda 0,50 puan yükseliyor. Dolayısıyla her iki ürüne de yüzde 10'ar zam geldiğinde hayat pahalılığı ortalama 0,80 puan birden artıyor, vatandaşın geçim şartları zorlaşıyor.

Zam kararının, **sanayicilerle** istişare ederek gözden geçirilmesinde her açıdan fayda görüldüklerine işaret eden **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** hem sıkıntılı hem de tertipli kendisini dinleyelim:

"Doğalgaz fiyatına ağustos başında yüzde 14,97 zam yapılmıştı zaten. Şimdi, 1 Eylül 2019 tarihinden geçerli olmak üzere yüzde 14,90 daha zam yapıldığını öğrenmiş bulunuyoruz. Ekonomik dengelerin oluşması açısından, dış konjonktürdeki gelişmelere bağlı olarak zaman zaman fiyat ayarlamaları yapma gereğinin farkındayız. Fakat daha önce de yaşadığımız gibi, bu fiyat ayarlamalarına **sanayiciler** olarak bir hazırlık zamanının tanınmadan, **sanayicilerle** istişare edilmeden yapılmasını doğru bulmuyoruz. Bu konuda ilgili bakanlığımız ile müteaddit defalar istişareler gerçekleştirdiğimiz halde, aynı tutumun devam ettiğini görüyoruz. Bu bağlamda zamların gece yansı ve hafta sonlarına denk getirilmesini de üzücü buluyoruz. Bu zamlar üretim ekonomisine zarar verebileceği gibi destek öduğumuz enflasyonla mücadele programı ile de bağdaşmamaktadır. Bakanlığın bu zam kararını **sanayicilerimizle** istişare ederek gözden geçirmesinde her açıdan fayda görüyoruz."

[Y] Parti Milletvekili Prof. Dr. Ümit Özdağ da son gelen zamları değerlendirdi:

"Doğalgaz yüzde 14,9 değer kazanmıştır. Ağustos ayında gerçekleşen bu değer kazanmayı kış aylarında bir ikinci değer kazanmanın izlemesi büyük bir ihtimaldir" dedi. Eski Merkez Bankası Başkanı Dummuş Yılmaz ise fiyat artışına sert tepki gösterdi: "Ekonomi küçülüyor yeterli vergi toplanamıyor. Önün için gece yarılarında ayın başında ve sonunda dalga geçer gibi, belki kışa kadar unutulur diye, yüzde 15 değil de yüzde 14,97 zam yapıyorlar. Bu yama deliği kapamaz; maliyetler artacak, hane halkı kaybedecek."

CHP Sözcüsü Faik Öztrak "Türkiye yönetilmiyor, savruluyor. Memura bir yılda 4+4 zam. Doğalgaza bir ayda yaklaşık 15+15 zam. Ekonomiyi yönetemeyen iktidar, gece yansında yapılan küsuratlı zamları da otomatikte bağladı" diye konuştu.